

הלכות שבנים פרק י

א. מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה, ובחרוב ובשקמה חמשים אמה, מפני נואי העיר. וכל אילן הנמצא קרוב לעיר בפחות מזה, קוצצין אותו. ואם האילן קדם, נותנין לו בני העיר את דמיו; ואם היה הדבר ספק ולא נודע איזה מהם קדם, אין לו לבעל האילן דמים, אלא נוטל עציו, והולך.

ב. מרחיקין גרן קבועה מן העיר חמשים אמה, כדי שלא יוליך הרוח התבן בעת שזורה, ויזיק לבני העיר. וכן לא יעשה אדם גרן קבועה בתוך שלו, אלא אם כן היה לו חמשים אמה לכל רוח, כדי שלא יזיק התבן לנטיעת חברו או לנירו.

ג. מרחיקין את הנבלות ואת הקברות ואת הברסקי מן העיר חמשים אמה. ואין עושין ברסקי אלא למזרח העיר, מפני שרוח מזרחית חמה וממעטת הזק ריח עבוד העורות.

ד. מי שבא לעשות משרה שלפשתן בצד ירק שלחברו, שהרי מי המשרה נבלעין בארץ והולכין ומפסידין את הירק, או שנטע כרשין קרוב מן הבצלים שלחברו, שהן מפיגין טעמן, או שנטע חרדל בצד פורת דבורים, שהרי הדבורים אוכלין העלין ומפסידין הדבש בכל אלו וכיוצא בהן, אינו צריך להרחיק בכדי שלא יזיק; ועל הנזק להרחיק את עצמו, אם ירצה, עד שלא יגיע לו הנזק: שזה בתוך שלו הוא עושה, והנזק בא לחברו מאליו.

ה. במה דברים אמורים שאינו מרחיק, בשעה הנזק בא מאליו אחר שיפסקו מעשיו שלמזיק. אבל אם היו מעשיו שלזה שעושה ברשותו מזיקין את חברו בשעת עשיתו, הרי זה כמי שמזיק בידו; הא למה זה דומה, למי שעמד ברשותו ויורה חצים לחצר חברו ואמר ברשותי אני עושה, שמונעין אותו.

ו. וכן כל ההרחקות האמורות למעלה בענין זה אם לא הרחיקו, הרי זה כמי שהזיק בחציו. לפיכך צריך להרחיק משרה מן הירק, וכרשין מן הבצלים, וחרדל מן הדבורים, שלוושה טפחים או יתר מעט כדי שלא יהיה הזק בידיהם; אבל להרחיק עד שלא יבוא הנזק מאליו, אינו צריך.

ז. בעל עליה שהיה שופך מים, והן יורדין על הדר בבית למטה אם היתה שם מעזבה שהמים פלים בה בעת שפיקה, ואחר שיפסק העליון מלשפך יבלעו המים ויירדו וינטפו על התחתון צריך התחתון לתקן ולהרחיק עצמו מן הנזק; ואם אין שם מעזבה, אלא כשישפך ירדו המים מיד הרי זה כמזיק בחציו, והעליון מתקן או ימנע מלשפך. וכן כל כיוצא בזה.

ח. מי שהיה לו בור בתוך שדהו, ובא חברו ונטע אילן בתוך שדהו קרוב לבור חברו אין בעל הבור יכול לעפב עליו ולומר לו, הרי שרשי האילן נכנסים לבור שלי ומפסידין אותו: שזה נזק הבא מאליו הוא לאחר זמן, ובעת שנטע אינו מזיקו; וכשם שזה חופר בתוך שלו, כך זה נוטע בתוך שלו.

ט. וכן ראובן שחפר בור, וירד ומצא שרשי אילן שלשמעון בתוך שדהו קוצץ וחופר, והעצים שלו. ואם היה קרוב לאילן שלשמעון בתוך שש עשרה אמה השרשים שלשמעון, וקוצצין ונותנין לו. ואם אינו צריך לחפר בור, ויצאו השרשים שלשמעון

לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ הָרִי זֶה מַעֲמִיק שְׁלוֹשָׁה טַפָּחִים כְּדִי שְׁלֹא יַעֲכֹב
הַמַּחֲרָשָׁה, וְכָל שָׂרֵשׁ שִׁימָצָא בְּתוֹךְ שְׁלוֹשָׁה טַפָּחִים קוֹצֵצוֹ;
וַאֲיֵנוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא יִיבֹשׁ הָאֵילָן שֶׁלְחִבְרוֹ, שֶׁזֶּה בְּתוֹךְ שְׁלֹו הוּא
חוֹפֵר.

י. מִי שֶׁהֵיטָה שָׂדֵה חֲבֵרוֹ נְטוּעָה גִפְּנִים אוֹ שְׂאֵר אֵילָנוֹת, וּבָא
הוּא לְנִטֵּעַ בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ גִפְּנִים בְּצַד גִּפְּנִים אוֹ אֵילָנוֹת בְּצַד
אֵילָנוֹת צָרִיךְ לְהִרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים,
בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל. אָבֵל בְּחוּצָה לָאָרֶץ, יִרְחִיק בֵּין גִּפְּנִים לְגִפְּנִים
שְׁתֵּי אַמּוֹת; וּבֵין גִּפְּנִים לְשְׂאֵר אֵילָנוֹת, אוֹ בֵּין אֵילָנוֹת לְאֵילָנוֹת,
אַרְבַּע אַמּוֹת בְּכָל מָקוֹם. הִיָּה גָּדֵר בְּנִתִּים, זֶה סוּמָךְ לְגָדֵר וְזֶה
סוּמָךְ לְגָדֵר בְּכָל מָקוֹם.

יא. מִי שֶׁהֵיָה אֵילָן חֲבֵרוֹ נוֹטָה לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ, קוֹצֵץ מְלֹוא מִרְדֵּעַ
עַל גִּבֵּי הַמַּחֲרָשָׁה; וּבַחֲרוֹב וּבַשְּׁקֵמָה קוֹצֵץ כָּל הַנוֹטָה, עַד
שִׁיהֵיָה שְׁקוּל כְּנֶגֶד הַמָּצָר. וְכֵן אִם הִיָּה נוֹטָה עַל בֵּית הַשְּׁלֵהִין
שֶׁלְחִבְרוֹ, אוֹ עַל בֵּית הָאֵילָן קוֹצֵץ אֶת כָּל הַנוֹטָה, עַד שִׁיהֵיָה
שְׁקוּל כְּנֶגֶד הַמָּצָר.